

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Aberații. — Dl C. Argetoianu face „conversiunea cu... bani! — Consecințele proiectului de lege pentru conversiunea datoriilor agricole. — Legea bancară Ceho-slovacă. *Cronica:* „Albina”, institut de credit și de economii, Sibiu. Impozit pe avere sau contribuțiune națională. Consfătuirea parlamentelor ardeleni la proiectul conversiunii datoriilor. Convocarea băncii „Albina”.

Aberații.

În vremurile de criză ca cele de astăzi străduința forurilor de conducere, este de obicei îndreptată în direcția menținerii echilibrului pieții, printr'o largă activitate de preîntâmpinare a paniceii. Nici o măsură care ar putea fi altfel interpretată, nici o hotărâre care ar tinde la alte rezultate și nici o declarație care să surprindă, nu-și are rostul în cazul când labilitatea echilibrului pieții, ar fi periclitată.

Se înțelege în acest domeniu toată activitatea țărilor de pe glob de a menține pulsul vieții economice prin măsuri unitare. Așa de exemplu, America, acest continent care a fost descoperit de lumea civilizată mai pe urmă, dar care a întrecut cu spiritul său de organizare și disciplină pe cele ce s'au descoperit mai întâi, America aceasta a adunat oamenii de bancă la Lima, pentru a face posibilă o discuție generală asupra mijloacelor de urmat pentru evitarea neajunsurilor de cari suferă piața. Elementul cel mai important în discuție a fost desigur creditul, ca unul care formează angrenajul cel mai preponderant în mecanismul vieții economice capitaliste. Și

hotărârile luate pentru un continent de o imensă suprafață au darul de a fi aceleași dela punctul cel mai nordic până la „Țara de foc”.

La noi criza își arată de asemenea efectele de câțiva ani încoace în mod progresiv. E adevărat că n'a ajuns încă stadiul năprasnic ca în celelalte țări, dar totuși suficient de îngrijorător ca piața să aibă puternice motive intermitente de enervare. Dar ceea ce este curios în metoda de preîntâmpinare a dezechilibrului pieții, este faptul că de unde la început adecă din anul 1930 și până acum în zilele recent trecute, statul înțelegea să susțină creditul, consolidând unele din băncile expuse prăbușirii, sau altele cari aveau creanțe greu lichidabile la activul lor, astăzi acelaș stat a întors reversul medaliei, făcând ca printr'un anteproiect care se discută să devină lege să se consolideze chiar peste grămadă și fără nici o considerare la împrejurările în cari ele s'au produs, datorii ale unor categorii de producători în favorul altor clase de producători din cuprinsul aceluiaș stat. Urmarea firească a fost de sigur enervarea pieții, enervare, care s'a manifestat prin retragerea depozitelor din bănci. Astfel de unde anul trecut dl Ministru Argetoianu constata că cifra depunerilor la diferitele bănci din țară se ridică la 26—27 miliarde Lei, cătră sfârșitul anului ele s'au redus cu cca 6—7 miliarde. Evident că asemenea întâmplări pe lângă că sdruncină funcționarea normală a mecanismului bancar, deci a creditului, mai are darul de a aduce derută în întregul complex al vieții economice.

Dar reversul menționat al medaliei se desenează și mai periculos, nu ca o amenințare pe care proiectul însuși o constituie, cât mai cu seamă un flux al unei operațiuni răsturnate și care are ca efect, tocmai contrarul celor urmărite. Într'un an de zile a trece dela măsura prin care se da concurs băncilor ca să se consolideze, la aceea care rezultă din anteproiectul menționat devenit lege constituie un pas de o îndrăzneală crudă și nesănătoasă. În felul acesta lucrând nu numai că nu se ajunge la nici un rezultat, căci măsurile în flux și reflux luate an de an se anulează una pe alta, dar se agravează criza și prin ele și nu numai prin cauzele sale inițiale.

Acestea în ceea ce privesc fara noastră. Alte țări au recurs la mijloace pe cari le-au văzut eficace sub prisma examinării stărilor lor specifice. Unele ca: Polonia, Ungaria, Austria, Germania, Anglia etc. au contingentat importul, altele ca Rusia și Italia se fortifică industrialicește, în fine restul se acomodează cu producția și consumația unor calcule de laborator, cari nu vor da mari rezultate. Căci măsurile luate vor avea efect tocmai de a îngreuna circulația produselor și deci neproductivitatea capitalurilor de toate felurile. În fața măsurilor unitare deci luate de America, Europa se pulverizează în ce privesc măsurile pentru preîntâmpinarea crizei în nenumărate bisericești cari se închină la mulți Dumnezeu. Și este doar știut că tocmai procedura unitară este o condiție principală în combaterea crizei.

Aceste considerațiuni le facem pentru situația generală. Dacă particularizăm problema, revenind din nou la fara noastră cu proiectul de lege menționat, vom mai avea ocazia să constatăm un paradox, care e tot așa de neînțeles. Proiectul de lege al conversiunii datoriilor agricole vrea să consolideze proprietatea țărănească. Evident și natural ar fi fost ca la această operațiune să contribuie în primul rând însuși creditul țărănesc, prin rezervele de capital mobilier ce le posedă. În această operațiune intra deci cu funcționarea sa, „Centrala băncilor populare” ca una care înregistrează la depuneri suma de Lei 1441 milioane și la al cărei capital social statul contribuie cu jumătate (250 mil. din 500 mil.)¹⁾

Ori în discuțiile ce se poartă se pare că se caută tocmai a scoate din operațiunea conversiunii băncile populare. În formă nimic mai logic ca rezervele țărănești să fie păstrate pentru ca cu atât mai ușor să se poată finanța la un moment dat producțiunea agricolă. Dar în fond măsura este ceva inechitabil și absurd. Inechitabil pentru că conversiunea se vrea finanțată cu banii burgheziei, care în fara românească are situația care s'a văzut de atâtea ori și absurd pentru că dacă operațiunea conversiunii se prezintă ca una care consolidează pe debitorul agricol, apoi băncile populare nu au de ce să se teamă.

În afară însă de aceste considerațiuni, structura băncilor românești din mai toate provinciile, face derogatie dela nuanța capitalistă propriu zisă. Căci în afară de câteva mari bănci bucureștene, toate celelalte sunt grupate în regiuni agricole, având o rază de activitate de credit de această pură esență, chiar când nu sunt constituite pe baze cooperative. Așa de exemplu în Ardeal depunerile dela băncile capitaliste formează o iconă care nu se deosebește fundamental de aceea-ce se vede la băncile cooperative.

Situația celor din urmă o găsim înfățișată în „Tribuna cooperației ardelenne” nr. 1—2 din 1931 pag. 34 astfel:

În anul 1927 totalul depunerilor la băncile populare din Ardeal se ridică la suma de Lei 50.543.369.—; în 1928 el era de Lei 78.322.353.— iar 1929, acest total se ridică la suma de Lei 117.682.528.—, această ultimă sumă împărțindu-se la un total de 11.468 depunători.

Pentru băncile capitaliste în Ardeal nu avem la îndemână nrul deponenților. Dar pentru una din ele: „Aurora” din Năsăud se dă în „Revista Economică” nr. 3 din 16 Ianuarie 1932 o situație care admite o relativă comparație. Această bancă posedă un total de depuneri de Lei 45.854.900.— cu un număr de 1305 depunători. În consecință media generală a depunerilor este de Lei 35.175. Comparând această valoare medie a depunerilor unei bănci, care contează drept capitalistă cu valoarea medie a depunerilor dela băncile populare, care este de Lei 10.262.—, vedem că prima valoare medie este abia de 3 ori mai mare ca a doua și că privindu-le prin prisma de compa-

¹⁾ Vezi coop. ardelenne nr. 1—2 pe 1931 pag. 25.

rație absolută, nici una și nici cealaltă nu ne dă o dovadă de rezerve înghesuite, cu atât mai puțin pot fi ele privite ca rezerve de capital antagonist.

Privind însă lucrurile și mai în amănunte vom constata că depunerile băncii „Aurora“ se împart pe următoarele clase sociale:

a) depuneri țărănești cu 507 depunători, însumând un total de Lei 13,180,000 sau 28,76 %;

b) depuneri școlare, bisericesti și filantropice, 316 depunători, însumând un total de Lei 9,661,980 sau 21,8 %;

c) văduve, orfani, pensionari, 129 depunători cu un total de Lei 4,488,830 sau 9,78 %;

d) preoți, învățători, profesori, 117 depunători cu un total de Lei 5,786,950 sau 12,63 %;

e) instituțiuni de stat, județene și comunale, 11 depunători cu un total de Lei 833,470 sau 1,82 %;

f) mici funcționari publici sau particulari, 111 depunători cu un total de Lei 7,429,050 sau 16,20 %;

g) liber profesioniști, 51 depunători cu un total de Lei 3,032,570 sau 6,61 %;

h) mici comercianți și industriași, 17 depunători, cu un total de Lei 868,540 sau 1,88 %; și

i) diverși, 46 depunători cu un total de Lei 573,240 sau 1,24 %.

Examinând critic clasele de depunători vom constata că la banca „Aurora“ avem ca număr de depunători 507 țărani din totalul de 1305 adică cca 39%. În ce privește însă capitalul, depunerile țărănești însemnează cca 29% cu o medie de depunător de Lei 26.000, adică ceva mai mare ca dublul mediei depunerilor dela băncile populare. Vom constata apoi că pentru fiecare clasă de depunători mai sus înșirați, valoarea medie a depunerii respective nu trece nicăieri de 80.000, înșirându-se astfel: pentru fundațiunile școlare, bisericesti și filantropice, Lei 30,576, pentru orfani, văduve, pensionari Lei 34,800, pentru preoți, învățători, profesori Lei 66,930, pentru instituțiunile de stat, județene și comunale Lei 75.795, pentru profesioniști liberi, Lei 59.462, pentru mici comercianți, industriași etc. Lei 51,090. A crea în aceste condițiuni situațiuni excepționale pentru creditul băncilor populare, însemnează a trata

deosebit însăș clasa țărănească. Pentru că în felul în care se prezintă situația la „Aurora“ o vom găsi desigur la toate băncile din Ardeal. La lumina acestor date deci deosebirea ce se caută a se face între băncile populare și celelalte bănci (capitaliste) pare absurdă.

Privită problema în ansamblul ei, se vede perfect de bine că toate categoriile de deponenți, înglobează capitaluri mai mult decât modeste, strânse desigur cu mult chin și cu trudă asudată. Ele se văd acum, dacă nu lovite, în orice caz anchilozate, pentru că vor fi desigur însumate în opera ce se plănuiește. În felul acesta capitalul mobilier va fi și mai tare imobilizat, iar creditul și circulația se vor îngreuna cu atât mai puternic.

În perioada când se caută peste tot o ieșire din criză, tendința de a se lovi capitalul mobilier la noi, apare deci ca o aberație. Pentru că să nu se uite că rezerve mari nu s'au putut face. Capitalul mobilier a fost mereu ros de legiuirile fiscale cu dinți ca de șobolan și hărțuit în tendințele sale de concentrare și acumulare. O dovadă eclatantă în această speță ne-o servește faptul, că se caută a se impune întreprinderile chiar când nu dau nici un profit. Proiectul a fost abandonat de trecuta guvernare, dar re-luat acum iarăși în discuție, pare cu mai mulți sorți de izbândă să devină lege. Goana după capitalul mobilier justificată după criteriile dlui Șeicaru, când am oftat mereu după el și când era supremul timp să-l avem, cât mai disponibil la dispoziție, constituie una din multele aberații ale vieții noastre economice.

Ing. Gh. Brânduș.

DI C. Argetoianu face „conversiunea“ cu.... bani!

Așa, da! Se vor aduna bani din „contribuția națională“ (5% pe averea imobiliară și pe o parte din cea mobilieră) pentru ușurarea — asanarea sau conversiunea, cum vroii să-i ziceți — a debitorilor agricoli.

Dar... cum aceste sume — cca. Lei 2 miliarde anual, în 5 ani deci cca. Lei 10 miliarde — urmează să se adune, cum

vedeți, în rate și în curs de 5 ani, deocamdată „Casa de amortizare“ va emite un fel de *obligațiuni fără dobândă, fără cotare la bursă și scutite de orice impozit*, cu cari se vor achita, la mâna actualilor creanțieri, datoriile agricole trecute, prin conversiune, la Casa de Amortizare.

Circulațiunea acestor așa zise *Obligațiuni, fără dobândă, fără cotare la bursă și libere de orice impozit* se va fixa printr'un Regulament, ce se va întocmi de Ministerul de Finanțe în conșlegere cu Banca Națională a României.

Și se vor retrage din circulațiune aceste „Obligațiuni“ (?) (deci, vedeți? ele vor avea *circulațiune*, dar nu pe calea negocierii prin bursă, căci doar sunt „fără cotare la bursă“!), pe măsura plășilor efectuate real de cătră contribuabili în contul sus-zisei „Contribuțiuni Naționale“ de 5%.

În modul acesta noi credem că se poate face asanarea debitorilor agricoli. Cu o condiție însă și anume, ca acele Obligațiuni de conversiune să fie ținute într'adevăr „să circule“ („Circulați domnilor! Circulați!), în mod obligator și la valoarea lor nominală. La această din urmă preferenție, la rigoare, putem face unele concesi!

Dar nu este momentul și ocazia de glumit! Și deci repetăm: în felul acesta, principial, problema mare și grea, care ne-a obsedat deja prea mult pe toți, a conversiunii, este ca și rezolvată. (*Vezi art. meu „Încă odată conversiunea datoriilor private“ din Nr. 6 dto. 6 crt. al Revistei Economice!*)

Păcat că dl Argetoianu nu a cuprins în proiectul său de conversiune, modificat ca mai sus, și pe debitorii urbani! Va fi nevoie foarte probabil — dl Argetoianu, sau altul! — să mai facă o conversiune și pentru aceștia.

Deocamdată noi zicem: Să fie într'un ceas bun!

București, 16 Feb. 1932.

S. ROȘCA.

Consecințele proiectului de lege pentru conversiunea datoriilor agricole.

Este cunoscută marea neliniște și îngrijorare, ce a cuprins în țara întreagă pe deponenții băncilor, în fața dispozițiilor nesocotite ale proiectului de lege pentru conversiunea datoriilor agricole.

Băncile sunt asaltate pretutindini de deponenți, cari stăruesc pentru replătirea economiilor lor, dovedind adeseori o adevărată virtuozitate în născocirea de motive și pretexte pentru a-și putea retrage banii depuși spre fructificare și a-i teauria. Și aceasta în o vreme când băncile sunt puse în imposibilitate de a-și încasa creanțele, urmărirea debitorilor prin proces fiind suspendată prin lege.

Când motivele, de cele mai multeori, inventate, nu duc la rezultat, urmează amenințări: eu scandal, eu dare în judecată, eu cerere de declarare în stare de faliment; se comit, cu un cuvânt adeseori adevărate acte de șantaj în contra băncilor. Durere — mai ales — din partea păturei intelectuale a deponenților!

Am avut și noi ocazie să înregistrăm, nu de mult, cazul unei bănci minoritate din Șimleu, în contra căreia doi deponenți, tot minoritari, au cerut deschiderea concursului pentru neplata unor depuneri.

Tribunalul din Șimleu — spre cinstea lui — a respins însă cererea, ca nemotivată în vremurile acestea excepționale, și a judecat pe petenți la suportarea cheltuelilor destul de însemnate.

Dar s'au aflat și între Români, intelectuali, cari au încercat o astfel de manevră și încă față de banca „Albina“, Sibiu, care și-a satisfăcut și continuă a satisface pe deponenții săi, dacă nu totdeauna și imediat în întregime, dar la tot cazul eşalonat și în măsură, cum abia credem să fi făcut vre-o altă bancă din provincie în criza actuală.

Și totuși s'au înaintat în contra ei nu de mult — pentru a face presiune și impresiune — două cereri de declarare în stare de faliment. Una la Tribunalul din Sibiu în contra Centralei și alta în contra sucursalei „Albina“ din Cluj.

Consiliul de administrație, conștiu de situația reală și de soliditatea institutului, ce se reoglindează și din ultimul bilanț pe 1931, nu s'a emoționat de aceste mijloace de presionare, ci a așteptat cu conștiința liniștită hotărârea justiției.

În cazul prim aceasta hotărâre nu s'a produs, căci reclamantul, probabil pentru a evita suportarea unor cheltueli inutile, în prezluia desbaterii, și-a revocat cererea; iar în cazul al doilea, dela Cluj, Tribunalul s'a declarat incompetent a se pronunța în merit asupra cererei reclamantei.

În ambele cazuri manevra nesocotită s'a sfârșit cu eșec. Reclamantul dela tribunalul Sibiu, a avut o inspirație rea, de care și-a dat seama la timp și a bătut în retragere. Iar reclamanta dela Cluj, a avut un sfătuitor rău, deși este — precum cetim în ziarul „Keleti Ujság“ — un înalt funcționar de stat, a căruia datorie, tocmai prin înalta situație, ce ocupă, ar fi să calmeze, nu să alarmeze opiniunea publică.

Legea bancară ceho-slovacă.

Zilele trecute a fost prezentat parlamentului din Praga un proiect de lege bancară, conținând dispozițiile cele mai radicale pentru reglementarea comerțului bancar.

Una din dispozițiile principale fixate în lege este responsabilitatea civilă și penală a membrilor Consiliilor de administrație și a conducătorilor efectivi, adică a directorilor.

Aceștia garantează până la $\frac{1}{4}\%$ a capitalului social, dacă sunt primejduite depunerile spre fructificare și sunt obligați, sub sancțiuni, să administreze averea societății cu grija unui comerciant regulat.

Directorii pot fi angajați numai cu condiția, ca să li se poată abziece serviciul cu preaviz de 3 luni. Prin aceasta contractele oneroase și încheiate pe ani de zile devin imposibile.

Funcționarii conducători (directorii) pot ocupa funcții numai la maximum 10 Consilii de administrații și sunt obligați să verse tantiemele încasate la cassieria băncii.

În viitor trebuie să participe la asanări, pe lângă fondul de rezervă general și fondul special de asanare, încă și acționarii, membri Consiliului de administrație și funcționarii conducători. Cei-ce poartă vină pentru prăbușirea băncii, chiar dacă a fost asanată, sunt obligați să restituie toate tantiemele și remunerațiile încasate.

Băncilor asanate, principial, nu le este permis să plătească dividendă până nu s'au acoperit pierderile și până nu au ajuns fondurile de rezervă la o anumită sumă.

Implinite aceste condiții jumătate din beneficii se vor vărsa la cassieria statului, pentru restituirea sumei date de stat pentru asanare.

Fondurile de pensuni vor primi garanții pupilare pentru a nu fi amenințate în caz de prăbușire a unei bănci.

CRONICA

„Albina“, institut de credit și de economii, Sibiu. La 13 crt. Consiliul de administrație a acestei bănci a ținut ședință de bilanț pe 1931. S'a stabilit definitiv bilanțul cu active totale de Lei 1.663,493.469, cu un venit brut de Lei 174,655.828 și cu un beneficiu net de Lei 28,208.742. Din acesta s'a dotat „Fondul pentru creanțe dubioase“ cu Lei $14\frac{1}{2}$ milioane, rămânând la dispoziția adunării generale pentru distribuire, conform statutelor, suma de Lei 13,701.367.

Consiliul de administrație a decis totodată convocarea unei adunări generale extraordinare pe 12 Martie a. e., pentru modificarea mai multor articole ale statutelor, ce nu mai corăspund cerințelor vremurilor de azi, iar altele fiind de prisos. (§§-ii privitori la emisiunea scrisurilor fonciare etc.)

Terminul adunării generale ordinare s'a fixat pe ziua de 31 Martie a. e., și Consiliul de administrație propune distribuirea unei dividende de 8% , sau Lei 40 de acțiune.

Impozit pe avere sau Contribuțiune națională după cum a botezat-o dl C. Argetolanu. La nu știm a câta modificare a proiectului legii conversiunii, dl ministru de finanțe a introdus în acest proiect pentru finanțarea converșunii un impozit asupra bunurilor. Acest impozit va consta în perceperea unei taxe de 5 la sută în 5 cote anuale de 1 la sută fiecare. Aceasta taxă se va aplica la proprietățile rurale de peste 10 hectare, mine, cariere; capitalul societăților comerciale sau industriale imobile, urbane, a căror valoare întrece suma de Lei; rentele de stat, obligațiunile creditului județan și comunal, scrisurile fonciare, obligațiunile Cassii rurale. Cassa de amortizare a Statului va emite obligațiuni fără dobânzi și fără cotare la Bursă. În 5 ani vor fi retrase din circulație și anulate și se va elibera contribuabilului pe măsura încasării contribuțiunii naționale ținându-se seamă numai de sute mii Lei, rentă de stat cu o dobândă de 6% și amortizabil în 30 ani. Jumătate din cota emisă într'un an după cinci ani dela emisiune va fi admis la plata impozitelor.

Până acum toate partidele opoziționiste s'au declarat contra acestui nou proiect. Pare că guvernul, dacă nu va cădea între timp, va bate în retragere și cu acest proiect.

Consfătuirea parlamentarilor ardeleni referitor la proiectul conversiunii datoriilor a avut loc în București la 17 l. e. sub prezidiul dlui Dr. Teodor Mihail. La aceasta consfătuire au participat parlamentarii din toate partidele românești și și minoritari. Toți s'au declarat contra proiectului în forma care este prezentat, după cum a constatat dl H. Otto Roth, fiind un proiect pripit, nestudiat. Iar după cum a arătat dl Dr. V. Bontescu acest proiect devenit lege în forma sa actuală va avea

drept consecință distrugerea băncilor noastre și a creditului în genere. În concluziune au cerut amânarea discuțiilor până când se va veni cu un proiect nou bine studiat și care țină seamă de toate interesele vitale a economiei naționale. Dacă totuși guvernul se cramponează la actualul proiect, parlamentarii au hotărât să voteze contra proiectului.

„ALBINA“, institut de credit și de economii în Sibiu.

Nr. 9972/1932.

CONVOCARE.

○○○○○○

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „ALBINA“ sunt invitați în virtutea §-ului 19 din statutele societății la

adunarea generală extraordinară,

care se va ține în Sibiu, *Sâmbătă, în 12 Martie 1932, la orele 9 a. m., în sala „Unicum“, etaj, Strada Tribunei Nr. 6—8, cu următoarea*

ORDINE DE ZI:

1. *Deschiderea și constituirea adunării generale;*
2. *Modificarea §§-ilor 1, 2, 3, 8, 10, 12, 16, 18, 22, 25, 31, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 43, 52, 53, 54, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 65, 66, 72, 81, 85 până la 100, 101, 106, 107, 110, 111, 113, 114 din statute.*

Domnii acționari, cari voesc să participe la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, în conformitate cu §§-ii 22, 23, 25 și 28 din statutele societății, trebuie să depună acțiunile și plenipotențele cel mult până **Mercuri, în 9 Martie a. e., la 6 ore p. m., la cassa Centralei noastre în Sibiu.**

Depunerea acțiunilor resp. a plenipotențelor în scopul indicat se poate face și la filialele din Brașov, București, Cluj, Dieio-Sânmartin, Lugoj, Mediaș, Târgu-Murăș și Timișoara, precum și la Băncile „Ardealena“ din Orăștie, „Furnica“ din Făgăraș și Banca Românească din București, în acest caz însă cel mult până **Sâmbătă, 5 Martie a. e., la 12 ore.**

Sibiu, 13 Februarie 1932.

Consiliul de administrație.

